

РОЗДІЛ V. ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПАКЕТУ

ECTS (з англ. – *European Credit Transfer System*) – європейська кредитно-трансфертна система, розроблена за сприяння Європейської Комісії з метою забезпечення єдиної міждержавної процедури оцінювання навчання, системи виміру і порівняння результатів навчання слухачів, їх академічного визнання і передачі від одного закладу освіти іншому.

Система може використовуватися усередині навчального закладу, між навчальними закладами однієї країни, а також між закладами-партнерами з різних країн. Система ECTS базується на обліку обсягу навчальної роботи, виконаної слухачем; допускає накопичення кредитів та їх здатність до перезарахування в європейському освітньому просторі; передбачає виконання правил щодо всіх її частин: ECTS-кредитів, ECTS-оцінок, Угоди про навчання і зарахування кредитів; покликана сприяти мобільності і міжнародному визнанню термінів навчання за кордоном.

Академічна година – мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить, як правило, 45 хв. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (“пара”). Зміна тривалості академічної години звичайно не допускається. Проте при проведенні пари без перерви її тривалість може змінюватися, але має становити не менше як 80 хв.

Академічна довідка – документ, що містить інформацію про навчальні досягнення та освітньо-професійну кваліфікацію слухача за шкалою успішності (національною та шкалою ECTS).

Академічний календар – календарні терміни навчального процесу та вивчення окремих дисциплін протягом академічного року.

Академічний рік – розподіл навчального року на семестри чи триместри, кількість навчальних тижнів, перелік дисциплін у семестрі (триместрі), тижневий розклад аудиторних та індивідуальних занять, заліків і екзаменів.

Бакалавр – освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту.

Вибіркові навчальні дисципліни – дисципліни, які слухачі обирають із запропонованої освітньо-професійної програми переліку. Вводяться вищим навчальним закладом у формі спеціальних навчальних курсів для поглиблення загальноосвітньої, фундаментальної і фахової (теоретичної і практичної) підготовки. Дають можливість здійснювати підготовку за спеціалізацією певної спеціальності та сприяють академічній мобільності.

Галузевий стандарт вищої освіти – узагальнений нормативний зміст освіти та навчання за певними напрямками підготовки та спеціальностями. Галузевий стандарт вищої освіти містить складові: освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника; освітньо-професійну програму підготовки; засоби діагностики якості вищої освіти.

Державна атестація – форма підсумкового контролю, який здійснює Державна екзаменаційна комісія з метою встановлення відповідності рівня якості здобутої особою вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти після закінчення навчання за напрямом (спеціальністю). Державна атестація в Національній академії здійснюється у формах державного екзамену та захисту магістерської роботи.

Державний стандарт вищої освіти – нормативний документ, що визначає загальні вимоги до переліків кваліфікацій, напрямів та спеціальностей, до кожного освітньо-кваліфікаційного рівня. Державний стандарт вищої освіти містить складові: перелік кваліфікацій за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями; перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями; вимоги до освітніх рівнів вищої освіти; вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти.

Диплом – документ про закінчення навчального курсу і присвоєння певної кваліфікації. Слухачам Національної академії, які виконали навчальну програму, захистили магістерську роботу та склали державний екзамен, присвоюється кваліфікація магістра державного управління/ магістра управління суспільним розвитком і видається диплом державного зразка.

Диплом з відзнакою видається слухачам, які отримали оцінки “відмінно” не менш як із 75% усіх навчальних дисциплін та виконання індивідуальних завдань та оцінку “добре” з інших навчальних дисциплін, склали державні екзамени і захистили магістерську роботу на “відмінно”.

Європейський простір вищої освіти – побудова єдиної стандартизованої системи навчання, що дає змогу підвищити зайнятість і мобільність громадян країн-учасниць, визначити рівні та гарантії якості навчальних програм, зробити більш привабливою для студентів і викладачів з інших країн систему загальноєвропейської вищої освіти. Цей процес отримав назву Болонського процесу.

Заліковий кредит – одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів.

Кредит є відносною одиницею і вимірює час, у середньому необхідний слухачу для засвоєння змістового модуля. Кредит враховує всі форми навчального навантаження слухача: аудиторні заняття, самостійну роботу, підготовку до екзаменів, науково-дослідницьку роботу тощо.

Зміст навчання – структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття вищої освіти і певної кваліфікації. Поділяється на такі складові:

– *нормативну частину змісту навчання* – обов’язковий для засвоєння зміст навчання, сформований відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики як змістові модулі із зазначенням їх обсягу й рівня засвоєння, а також форм державної атестації;

– *вибіркову частину змісту навчання* – рекомендований для засвоєння зміст навчання, сформований як змістові модулі із

зазначенням їх обсягу та форм атестації, призначений для задоволення потреб і можливостей особистості, регіональних потреб у кваліфіко-ваних фахівцях певної спеціалізації з урахуванням досягнень наукових шкіл і вищих навчальних закладів.

Змістовий модуль – закінчений обсяг інформації, яку має засвоїти слухач, або закінчений обсяг навчальної діяльності, яку має виконати слухач. Змістовий модуль навчальної дисципліни містить окремі модулі (теми) аудиторної і самостійної роботи слухача. Кожен змістовий модуль має бути оцінений.

Індивідуальний навчальний план слухача – нормативний документ, за яким здійснюється навчання слухача виходячи з вимог освітньо-професійної програми підготовки та з урахуванням його особистих освітньо-професійних інтересів і потреб. Індивідуальний навчальний план слухача складається на підставі робочого навчального плану і включає всі нормативні та вибіркові навчальні дисципліни, обрані слухачем, з урахуванням послідовності їх вивчення, обсяг навчального навантаження слухача (усі види навчальної діяльності), типи індивідуальних завдань, систему оцінювання (поточний та підсумковий контроль знань, державну атестацію випускника). Індивідуальний навчальний план формується на кожний навчальний рік у розрізі семестрів (на наступний рік складається в кінці поточного) і затверджується в установленому порядку деканом факультету та керівником підрозділу, що забезпечує організацію навчального процесу.

Інформаційний пакет ECTS – документ, що містить загальну інформацію про Національну академію, назву спеціальностей, спеціалізацій, відомості про кваліфікацію, яку набуває випускник, відомості про навчальний графік та види навчальних занять, повний перелік пропонуєваних нормативних та вибірових навчальних дисциплін, їх коротку анотацію, відомості про форми та умови проведення контрольних заходів, опис системи оцінювання якості освіти, а також таблицю відповідності оцінок, прийнятих у Національній академії, оцінкам ECTS, та іншу корисну інформацію.

Кафедра – базовий структурний підрозділ Національної академії, що проводить навчально-виховну і методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін і здійснює наукову та науково-дослідну діяльність за певними напрямками, проводить підготовку науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації. Кафедра створюється рішенням Вченої ради Національної академії за умови, якщо до її складу входить не менше ніж 5 науково-педагогічних працівників, для яких кафедра є основним місцем роботи, і не менше ніж 3 з яких мають науковий ступінь або вчене звання.

Кваліфікація – присуджені закладом освіти звання або ступінь, зафіксовані у дипломі, який засвідчує успішне закінчення програми з вищої освіти та надає право доступу до подальшої освіти чи професійної діяльності.

Компетентнісний підхід – оцінка підготовленості фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня до

професійної діяльності на основі наявності в них визначених стандартами компетенцій.

Компетентність – знання, уміння, навички та досвід, які формують професійні властивості фахівця для якісного виконання ним професійних функцій.

Компетенція – сукупність доступних для вимірювання чи оцінювання умінь, знань і навичок, набутих упродовж навчання і необхідних для виконання певного виду професійної діяльності.

Контроль якості вищої освіти – система заходів, яких уживає третя сторона з метою перевірки характеристик якостей особистості випускника вищого навчального закладу, та їх порівняння з установленими вимогами і визначення відповідності кінцевим цілям вищої освіти.

Кредит – інформаційний обсяг навчального матеріалу, який може бути засвоєний за 30 годин навчального часу (сума годин аудиторної, самостійної роботи слухача, контрольних заходів на тиждень). Здобуття кваліфікація магістра потребує отримання не менше як 90 кредитів.

Кредит ECTS – одиниця вимірювання навчального навантаження слухача. ECTS-кредити відображають навантаження слухача за відповідним курсом. Один семестр денного навчання відповідає 30, один рік – 60 кредитам ECTS, що присуджуються після завершення періоду навчання і складання іспитів.

Магістерська (кваліфікаційна) робота – виконується на завершальному етапі навчання слухачів у Національній академії і передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних управлінських, наукових, технічних, економічних й інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи слухача і володіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою роботи. Слухачеві надається право обрати тему магістерської роботи, визначену провідною з певної спеціалізації кафедри, або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Магістр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти. Особа, яка здобула освітньо-кваліфікаційний рівень “магістр”, має володіти поглибленими знаннями з обраної спеціальності, уміннями інноваційного характеру, навичками науково-дослідної (творчої), науково-педагогічної або управлінської діяльності, набути певний досвід використання отриманих знань і вміння продукувати (створювати) елементи нових знань для вирішення завдань у відповідній сфері професійної діяльності.

Місія навчального закладу – виражає високе призначення, відповідальну роль, вищий сенс, мету існування закладу в майбутньому; відображає погляди всіх зацікавлених сторін, забезпечує розуміння напрямів діяльності закладу та поєднує дії всіх учасників навчального процесу, надаючи загальну основу для навчання. Місія включає довготермінове бачення закладом того, що він прагне робити та яким він прагне стати, деталізує статус закладу та забезпечує напрям і орієнтири для визначення цілей та стратегій на різних організаційних рівнях.

Модуль — логічно завершена, відносно самостійна, цілісна частина навчального курсу, сукупність теоретичних та практичних завдань відповідного змісту та структури з розробленою системою навчально-методичного та індивідуально-технологічного забезпечення, необхідним компонентом якого є відповідні форми поточного та підсумкового рейтингового контролю.

Модульна технологія навчання — технологія, що обумовлює модульну (блочну) побудову навчального матеріалу та його засвоєння шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання навчальних модулів, мотивацію навчання на основі визначення цілей, значну самостійну навчально-пізнавальну діяльність слухача та різноманітні форми діагностики рівня його знань та вмінь.

Навчальна програма — нормативний документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки, її зміст, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни, вимоги до знань і вмінь слухачів. Навчальні програми нормативних дисциплін входять до комплексу документів державного стандарту освіти, розробляються і затверджуються як його складові. Навчальні програми вибіркових дисциплін розробляються і затверджуються вищим закладом освіти.

Навчальний план — основний нормативний документ, за допомогою якого здійснюється організація навчального процесу в Національній академії. Він складений на підставі освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки і визначає перелік та обсяг нормативних і вибіркових навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, розподіл залікових кредитів між дисциплінами, конкретні форми проведення навчальних занять (лекції, практичні, семінарські, індивідуальні заняття, консультації, стажування) та їх обсяг, графік навчального процесу, форми і засоби проведення поточного й підсумкового контролю. У навчальному плані відображається також обсяг часу, передбачений на самостійну роботу. Навчальний план розробляється на весь період реалізації відповідної освітньо-професійної програми підготовки і затверджується керівником вищого закладу освіти.

Навчальний семестр — складова частина навчального часу слухача, що закінчується підсумковим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом.

Навчальний тиждень — складова частина навчального часу слухача тривалістю не більше ніж 54 академічних годин.

Навчальні (аудиторні) заняття — форма навчального процесу у вищих навчальних закладах. Основними видами навчальних занять у Національній академії є лекції, практичні, семінарські, індивідуальні заняття, консультації, які проводяться за затвердженням в установленому порядку розкладом.

Напрямок підготовки за професійним спрямуванням у вищій освіті — група спеціальностей зі спорідненим змістом вищої освіти та професійної підготовки.

Нормативний термін навчання — тривалість навчального процесу, що визначається на підставі галузевих стандартів вищої освіти. Граничний термін може перевищувати нормативний на 1 рік. Різниця між граничним і нормативним термінами не фінансується з державного бюджету. Нормативний термін навчання за освітньо-професійними програмами з підготовки магістрів, які реалізуються Національною академією, становить 1,5 року для денної та 2,5 ро-ку – для вечірньої, заочної, заочно-дистанційної форм навчання.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика — галузевий нормативний документ, у якому узагальнюється зміст освіти та професійної підготовки, тобто її цілі у вигляді системи виробничих функцій, типових завдань діяльності та умінь, необхідних для вирішення цих завдань, відображається місце фахівця в структурі галузей економіки держави й вимоги до його компетентності, інших соціально важливих властивостей та якостей.

Освітньо-професійна програма — галузевий нормативний документ, у якому визначаються нормативний термін та зміст навчання, нормативні форми державної атестації, встановлюються вимоги до змісту, рівня і обсягу освіти та професійної підготовки фахівця відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня певної спеціальності.

Підсумкова оцінка — кількість балів за стобальною шкалою або при заліку за двобальною шкалою (“зараховано”, “не зараховано”), яка відображає рівень засвоєння слухачем теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни і виставляється до заліково-екзаменаційної відомості на підставі поточного або підсумкового контролю.

Підсумковий контроль — контрольний захід, що проводиться у формі контрольних випробовувань за результатами засвоєння програмного матеріалу навчальної дисципліни в цілому, має на меті перевірку здатності оперувати її категорійним та понятійним апаратом, встановлювати взаємозв'язки між окремими темами, розділами, творчого використання набутих знань, умінь сформулювати власне ставлення до певної проблеми, що розкривається в навчальній дисципліні, розуміти її місце в контексті місії та завдань освітньо-професійної програми підготовки фахівців.

Поточний контроль — контрольний захід, завданням якого є перевірка: рівня опанування змісту теми або розділу програми навчальної дисципліни; здатності публічно чи письмово презентувати відповідний навчальний матеріал; самостійної роботи з інформаційними джерелами; виконання передбачених програмою розрахунків; розроблення аналітичних оглядів, проектів нормативних документів тощо. Оцінюванню підлягають завдання, передбачені програмами навчальних дисциплін: як типові (обов'язкові), так і додатково обрані за ініціативою слухача та погоджені з викладачем інші види завдань.

Програма навчання — перелік навчальних дисциплін, необхідних для надання слухачу вищої освіти.

Результати навчання — специфічні інтелектуальні і практичні навички (компетенції), отримані слухачем та підтвержені успішним проходженням курсу (навчальної дисципліни) або цілої програми навчання.

Рейтингова оцінка — кількісна оцінка досягнень слухача за багатобальною шкалою, яку він отримав за показаний рівень знань, умінь та навичок з однієї або усіх навчальних дисциплін за окремий завершений етап навчання (семестр, навчальний рік тощо).

Розклад навчальних занять — документ навчального закладу, який забезпечує виконання навчального плану щодо проведення навчальних занять. Розклад занять розробляється деканатом і затверджується віцепрезидентом з навчальної роботи.

Самостійна робота слухача — основний засіб оволодіння слухачем навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи слухача, регламентується навчальним планом і має становити не менше від 1/3 та не більше від 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної навчальної дисципліни. Зміст самостійної роботи слухача над конкретною дисципліною визначається програмою навчальної дисципліни, навчально-методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Семінарське заняття (семінар) — вид навчального заняття, під час якого викладач організовує дискусію навколо заздалегідь визначених тем. Семінарське заняття передбачає виконання слухачами індивідуальних завдань за проблематикою семінару. Під час семінарського заняття викладачем оцінюються підготовлені слухачами реферати, їх виступи, активність під час дискусії, уміння формулювати і відстоювати власну позицію. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал і мають враховуватися при виставленні підсумкової оцінки з певної навчальної дисципліни.

Спеціалізація за спеціальністю — категорія, що характеризує відмінності окремих завдань діяльності фахівця за ознаками різниці за-собів або/та продуктів, або/та умов діяльності в межах спеціальності.

Спеціальність — сукупність знань, умінь, навичок із певної галузі знань та практичної діяльності, набутих у процесі цілеспрямованої підготовки і отримання досвіду практичної роботи та підтверджених відповідним документом про освіту.

Стажування слухачів — невід'ємна складова частина програми підготовки в Національній академії магістрів за спеціальностями напряму “державне управління”, що проводиться відповідно до Положення про стажування слухачів Національної академії в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, інших установах та організаціях. Слухач за час проходження стажування має виконати індивідуальну програму стажування і подати звіт про нього до Національної академії та органу, де проводилося стажування.

Тест — стандартизована система завдань, спрямованих на оцінювання досягнень рівнів розвитку здібностей, навичок, умінь і знань слухачів.

Технологія навчання — сукупність форм, методів, прийомів та засобів передавання соціального та/або професійного досвіду в процесі навчання.

Угода про навчання — документ, у якому визначаються права та обов'язки сторін при навчанні за кредитно-модульною системою, який укладають слухач, прийнятий до Національної академії, з одного боку, та Академія — з другого боку. Угоду про навчання також укладають між собою навчальні заклади-партнери у разі здійснення слухачем частини навчання в іншому закладі освіти.

Ціна кредиту — виражене в академічних годинах навантаження слухача з конкретної спеціальності, що фіксує обсяг виконання слухачем навчального навантаження (трудомісткість).

Якість вищої освіти — відповідність вищої освіти як соціальної системи соціально-економічним потребам, інтересам особи, суспільства і держави, що відображає компетентність, ціннісні орієнтації, соціальну спрямованість і зумовлене здатність задовольняти як особисті духовні й матеріальні потреби, так і потреби суспільства.

Якість особистості випускника вищого навчального закладу — цілісна сукупність елементів внутрішньої структури особистості, що визначає зміст соціально значущих і професійно важливих властивостей особи, яка закінчує вищий навчальний заклад.